

990315-2

Nepochybně jsme se narodili v době a v místě, ve společnosti, aniž jsme se mohli rozhodnout, zda to tak chceme nebo nechceme. Je to tedy do jisté míry náhoda. Nicméně to jediné, co můžeme udělat, je pokusit se rozpoznat svou situaci a orientovat se v ní. Proto např. musíme vzít vážně, že jsme se narodili jako Evropané, eventuálně dokonce, že jsme se narodili – alespoň většina z nás, jak soudím, když jste se dali na studium teologie – v rodinách a ve společenstvích křesťanských. To je prostě factum, to se stalo a vlastně to můžeme vzít jen na vědomí. Ovšem tak jako rodina, do které jsme se narodili, a také její nejbližší okolí, není pouhým faktem, ale je výzvou resp. celou sérií výzev, neboť na nás klade stále nové a další nároky, protože se máme stát účastníky nejenom na jejím vlastním usilování (to je ovšem také velmi důležité), ale také na usilování různých společenství, jejichž platnými členy se postupně stáváme a jsme také pro to připravováni třeba ve školách, a stáváme se tak také podílníky na civilizaci a kulturních tradicích, v jejichž duchu jsme vychováni a v dalším svém životě a počínání nasměrováváni. To už je záležitost, která není pouhým faktem, ale která nás nutí buď k souhlasu a přijetí takové orientace, anebo k jejím drobnějším nebo radikálnějším revizím. Ovšem samotné pokusy o menší nebo větší revize tradic, v nichž jsme byli vychováni a do nichž jsme byli vtahováni, se na půdě evropské civilizace a kultury mohou a dokonce mají být kriticky. To neznamená, že tomu tak vždycky je, ale ty nejlepší evropské tradice nám to ve své převaze dovolují – a to je specifická právě tradic evropských. Onen kritický odstup od vlastních pozic a vlastních tradic, který je podmínkou uvědomělého kritického posouzení, zda v oněch tradicích máme zůstat a pokračovat v nich anebo zda je máme v něčem nebo dokonce ve všem opustit, je čímsi bytostně evropským. Proč tomu tak je? Je to výsledek dějinného vývoje, v němž došlo k dlouhodobému střetání, vzájemnému ovlivňování a dokonce rozhovoru, dialogu mezi dvěma značně odlišnými kulturními tradicemi, totiž řeckou a hebrejskou. Ani jedna z obou tradic se přes druhou prostě nepřelévávala, nýbrž zůstala s tou druhou vždycky také v rozhovoru, často polemice, ale zejména v dialogu, který je vždy charakterizován tím, že se v něm může ukázat cosi pravdivého, co nikdo z účastníků do rozhovoru s sebou nepřinesl. Právě tento po staletí a tisíciletí trvající dialog kulturních tradic je čímsi jedinečným, co zatím na této planetě nemá obdoby, ale co představuje celou řadu zkušeností, významných pro budoucí vývoj lidstva.

(Praha, 990315-2.)